

BARCELONA 10 DE MAIG DE 1891.

ESPURNAS DEL CALIU

Als que, per sentiment y per convicció, venim defensant anys ha las ideas regionalistas, nos solen oposar com argument contrari la tendencia unitarista de la política europea, que en pochs anys nos ha donat la unitat italiana y la formació del imperi alemany. Sobre tot aquest, nascut y batejat sobre 'ls camps de batalla de Sadowa y de París, ha vingut á ser com l'exemplar vivent y palpitant d'actualitat per justificar los esforços unitaristas y centralisadors dels polítics europeus. Lo regionalisme, han dit, portaria un afluyament dels vincles nacionals, y l'antagonisme inevitable d'interessos engendraria necessàriament la divisió y aquesta la debilitat. Devant d'un Estat poderós y armat fins á las dents, com l'imperi germánich, qui pot pensar en restaurar autonomías que si no fossen avuy impossibles, serían altament perillosas?

Açó que no passa de ser, en uns lo sofisma de la por y en altres la rahó fácil de la moda, es avuy moneda corrent entre la gent que, de prop ó de lluny, se dedican á la política, entenent per aquesta l'art de governar los Estats.

Enlluhernats per las glorias militars que personificava 'l vell feld-mariscal Moltke, y cautivats per la potencia moral del que fou anomenat lo canceller de ferro, los partidaris del unitarisme

no 's cansan d'admirar la formació del imperi germánich que com acaba de dir ab gráfica frase lo jove Emperador Guillem II, s'ha forjat com lo ferro á colps de mall sobre la enclusa. Aqueix enlluhernament l'han sofert per llarga temporada los tudeschs, y á pesar de sentir massa pesant la càrrega del militarisme, la frescor dels llors conquestats sobre l'Austria y sobre la França, feyan que fos general la adhesió á la unitat de la patria alemanya sota la corona brillant del Kaiser.

Pero 'ls llors en part s'han marcit; la gloria militar del vell Guillem que brillava entre 'l polsim dels camps de batalla, s'ha convertit en la disciplina cuartelaria que representa, fins en sos hàbits doméstichs, lo novell Emperador; y 'l poble alemany, tot sentint que la fortor de quartel no es pas la flayra dels llores de la guerra, comensa á sentir l'anyorament de las pátrias petites que 'l Bismarck ha intentat esborrar en tot lo territori que va desde 'l Báltich al Danubi.

Y per mes que l'actual Emperador s'ha desfet del Canceller, sos dissentiments versan més sobre la orientació general de la política que no pas sobre 'l modo de governar dintre del Estat; de modo que, en tot lo que incumbeix directament al govern imperial, s'hi veu la tendencia invariable á *prussianisar* á ultrança y ofegar en los diversos Estats totas las aspiracions particularistas.

Més estas ab la opressió se revifan, y del caliu mal apagat n'ixen espurnas com las que van á

veure nostres lectors en los párrafos següents d'un periódich catòlich de Friburg de Brisgau.

Diu lo *Freiburger Bote*:

«Convenim que Bismarck ha sigut per son vell amo reyal, un fidel servidor y conceller, y ensemps l'hàbil campeó de las tendencias invasoras y dominadoras de Prusia. Ell ha inaugurat una política de sanch y de violencia, y lo demés ho ha fet la fortuna de las armas en lo camp de batalla. Lo seu fi principal ha sigut l'aniquilament del Austria y la destrucció de la antiga Confederació germànica.

En la persona de Bismarck s'ha concentrat, als ulls del mon atònit, lo extraordinari moviment de la Prussia; puix ell fou qui preparà la corda ab la qual s'ha escanyat la vella y venerable Alemanya de algùn temps. La guerra fratricida de 1866 ha engendrat en l'ànimo dels nacionals-lliberals eixa exaltació sens nom de que donan mostra, porque Bismarck havia pegat al Austria y al propi temps feya bon negoci pel protestantisme.

Aquí està la quinta essencia de la obra del home d'Estat prussí.

L'Alemanya d'altre temps era una confederació bon xich mes gran, bon xich mes felís y molt mes respectada que l'actual Imperi; tota la fraseologia dels nacionals-lliberals no podrà desvirtuar en res esta positiva y real veritat. Pot molt ben esdevenir un dia que l'Alemanya moderna hage de fer la proba de sa solidés real. Tancada entre duas potències enèrgicas, quals forçes reunidas superan las de Alemanya, seria menester, per triomfar, no solsament fer inaudits esforços, sino també fiar altra volta la fortuna á las armas.

Lo geni de Bismarck no ha valgut á Alemanya res més que l'afexugador militarisme prussí y l'omnipotencia del Estat á la prussiana, y ademés cargas pesadíssimas; y finalment, lo que á sabut fer, ha sigut convertir tota l'Europa en un vastíssim campament.»

No s'havia sentit un llenguatge tan franch, tan independent y tant racional en Alemanya desde la guerra del 70. Esperam que las paraulas del *Freiburger Bote* no 's perderán en l'ayre, y serán la senyal d'una campanya regionalista que apoyada vigorosament per lo Centre catòlich, podria contenir las crexents invasions

del Cessarisme, que si fou funest, per los estats llatins, quan era personificat per los Borbons catòlics, més ho ha de ser per la Germania, encarnat en los Hohenzollern protestants.

JAUME COLLELL PBRE.

LA REVINDICACIÓ DEL LLENGUATJE

EN LA ENSENYANSA PRIMARIA

(Continuación).

III.

Entrém á examinar los arguments que poden aduirse en defensa de la revindicació de la ensenyansa de la llengua que 'ns es propia, y veyem quins son los que 's refereixen mes á la justicia y á la equitat que no pas á la utilitat y emveniencia. deixant aquets altres pera mes endavant.

Aquest orde que establim no es pas que tinga en compte l'orde d'importancia ó transcendencia, sino que obeheix més aviat á la major deferencia ó respecte que 'ns imposan los eterns principis de justicia.

A nostre entendre,—y parlant ab la franquesa que 'ns es propia, devem declararho,—la primera revindicació de la Catalunya d'avuy deu ésser lo del llenguatge, per la rahó mateixa que demaném en primer lloch la revindicació de la ensenyansa catalana, la rahó de dignitat.

Clama en efecte, contra la equitat y la justicia, aquest exclusivisme imperant á Espanya, de la existencia de la llengua oficial única, davant la coexistencia de diferents idiomas nacionals.

Clama contra la equitat y justicia que una part, mes ó menos important del Estat espanyol se constituheixi en mestra, tutora y administradora del conjunt, sense cap titol que acrediti sa major aptitud pera 'l càrrech que desempenya, ans al contrari, provant á cada pas sa incapacitat.

Clama contra la justicia que tingan d'haverhi dintre d'un Estat duas castas, la dels que naixen senyors y la dels que 's consideran esclaus per naturalesa.

Clama contra la justicia que las càrreges del Estat, los impostos, la defensa del territori, tots los serveys, fins la mateixa ensenyansa, pesin per un igual sobre tots los individus del Estat, y en cambi ja hi regni 'l principi irritant de la desigualtat més abominable, no 'n treguin lo mateix profit.

Aquesta desigualtat s'observa tant en lo professorat com en los deixebles; pero aixís com aquets son prou ignocents, en la tendra edat en que entran á la escola, pera no arribar á com-

pendre tot lo repulsiu de la salvatge lley que 'l Centre 'ls imposa ab la ensenyansa forastera, y quan son mes grandets sembla que 's vagin avesant á la subjecció, en cambi, los professors son los que, si no tenen ja esmossat lo sentiment de patria, senten á cada punt onadas de sanch á la cara ahont las fa sobreixir la vergonya á cada paraula que dirigeix als noys dintre la escola.

Ben de planyer son los professors catalans en l' exercici del seu carrech, per lo espinós que es en sí, pero mes encara per la imposició deshonorosa que 'l centralisme fa pesar sobre seu. Parlém de la prohibició no sols d' ensenyar catalá, sino de parlar en catalá dins de la escola, y de la obligació que se 'ls hi imposa fins de castigar en los noys l' us de la llengua patria.

L' Estat vol que 'l mestre eduqui als noys de tal manera, que en sent grans sian bons pares de familia, y millors ciutadans; pero al mateix temps dicta lleys tan absurdas com las que combatém, D' aquesta manera 'l professor queda en situació falsa davant de sos deixebles: en vá predicar, en vá dirá, en vá aconsellará 'l respecte, amor y veneració de la patria, tot renegantne ensemps, per obehir á la lley, comensant per desconèixer lo principal element d' aquesta mateixa patria, la llengua nacional. Per forsa haurá d' afegir á cada discurs lo del moralista: Feu lo que 'us dich y no mireu lo que faig.

Perque, si per son exemple haguessen d' aprendre 'ls noys, ben pobre llibre tindrian per consultar.

Efectivament, al mestre se 'l obliga á aconsellar als noys l' amor patri, pero en llengua forastera, enténgala ó no 'ls que l' escoltan. La ciencia obliga al mestre á peredar la franquesa y la llealtat, pero la lley li imposa una disfressa y una careta. D' aquesta manera l' Estat ve á dirli lo del adagi: «Predica conciencia, pero ven vi agre».

Aquesta odiosa comedia que l' Estat imposa al mestre de minyons de Catalunya, li es á n' aquest doblement desfavorable. Vegemho:

Als professors catalans no pot ni deu demanársels—molt menos exigírsels—que conegan á fons la llengua forastera ú oficial, fins al punt de saberne totas las tasqueras y trencacolls. Ni la preparació á la carrera es prou complerta pera aixó, ni 'l cárrech prou retribuït pera exigirli llarchs estudis. No obstant, los nostres professors no descansen, treballan sens treva, fan prodigis de llingüística. Mes aixis y tot, fins los que arriban á entendre bé y á parlar correctament la llengua, l' idioma imposat, algún cop erran lo peu en la serie de equilibris que la constant traducció de las ideas los hi exigeix, y allavors lo professor catalá, ja apurat per la vergonya de

la comedia que se li fa representar, se subleva además contra 'l petit ridícul que davant de tal ó qual familia ó en presencia dels noys se li ha fet fer, en perjudici de son prestigi y de sa forsa moral.

En cambi 'l professor castellá, dotat ja de la suficiencia legal per sa mare, ó potser encara per sa dida, en punt á idioma, se presenta ab tot l' aplomb, tal vegada massa y tot, pera ensenyar, segur de no tenir de treballar gayre pera estudiar la llengua que ja sab convensut de que no corra perill de ridícul d' una errada de peu, per alló de que sab més un boig á casa seva que un sabi en la dels altres.

Además, lo professor castellá está ben imposat de que ell es l' únich lleal y franch; ell pot dir, usant una frase ben comuna en la terra: «que sols ell parla com Deu mana.» Ell se presenta sense disfressa, ell es lo únich bon patriota. Ell no ha de avergonyirse ni tenir cap remordiment de conciencia, porque parla y ensenya son propi idioma. Ell observa aquell sant precepte del Frare Anselm—un día llibre de text en las escuelas catalanas—y pot predicarlo, en que sia traduhintlo en castellá.

Ama la honra de ta ciutat
y de ta terra.

Perque la llengua nacional es la honra, la dignitat dels pobles, y demostra no estimarla en res qui no sols la abandona, sino que fins treballa pera que 's perda. Planyeulos, no obstant y aixó, als pobres mestres de minyons de Catalunya; tots ells ensenyan lo castellá y en castellá com la lley mana... pero logran encomanar á tots sos deixebles, l' horror que 'ls fa la subjecció á una lley despótica, anti-científica y anti-social.

Además que ben castigats ne surten ells mateixos del rigor de la lley centralisadora porque ells son catalans y coneixen millor la trascendencia de la lley, sa intenció que no es altra que fer renegar al catalans de sa patria, y fan tots los possibles porque 'l depota legislador no consegueixi son objecte; parlan en castellá dintre de la escola, sí, pero fentse violencia, sense perjudici de que, en castellá y tot, ensenyan als noys catalans l' amor á la familia, l' amor á la terra.

¿Quí será 'l catalá que gosi punir lo gros delicte d' haver parlat un noy la llengua que sos pares parlan y que parla 'l mestre mateix quan no fa la comedia que la lley li fa representar? Ben segur cap,

SEBASTIÀ FARNÉS.

(Seguirá.)

LO TRESOR D' IGUALADADA ⁽¹⁾

Joyell del Paradís,
 bella Igualadada,
 Deu t' enriquei ab cel pur,
 ab camps y ubagues,
 ab fruyts y oreig sua u
 y flors galanes.
 Cubertes de vinyars
 tens les montanyes,
 brollant al teu entorn
 fonts regalades,
 hont s' ouen rossinyols
 que alegran l' ànima.
 Honrats y placenters
 tos fills treballan,
 y si per ton ramell
 llores te mancan,
 dels penyalars del Bruch
 pots abastarne,
 que allí 'n feres planter
 de bona saba;
 mes no t' envejo, no,
 tan riques gales,
 t' envejo lo tresor
 que 'n ton sí tanques,
 t' envejo del Sant Christ
 la sacra Imatge,
 que obrá lo mes alt fet
 que 'ls segles guardan,
 donante fins sa sanch
 per mes honrarte.

Joyell del Paradís,
 bella Igualada,
 tú que has lograt de Deu
 tan gran miracle,
 la fé de tos passats
 com tresor guarda,
 y puig ella 't feu gran,
 creu y treballa.

DOLORS MONSERDÀ DE MACIÀ.

Abril de 1890.

MOVIMENT REGIONALISTA

LA AGRUPACIÓ REGIONALISTA DE TARRASA

A SOS COMPATRICIS

Per fi s' ha constituït en aquesta ciutat una Agrupació regionalista. Aixó que pera alguns haurá passat desapercebut y per altres haurá sigut malmirat, segons sia l' indiferentisme dels uns y l' antagonisme dels altres respecte los ideyals que representém, pera nosaltres que professém lo regionalisme catalanista com á dogma de nostra fé política y social, pera tots los que en las diferents comarcas catalanas y fins en las diverses regions espanyolas pensan com nosaltres y encare mes especialment pera los que en aquesta ciutat convensuts y encoratjats hem abraçat per no aban-

donarla may la bandera de la pàtria, aquest fet, ha vingut á revestir la importancia de un ver aconteixement; porque hem comensat á contarnos, á sumar las foras individuals fins avuy esparjidas y aisladas, y are tots compactes podrém formar un cós de resistencia, de protesta y de independencia enfront dels abusos de la política centralista, vindrém á esser la valla que s' oposará al pás de la corrent de las immoralitats, informalitats, é inconsecuencias que de Madrid se desbordan y que s' estenen per tot Espanya inficionant sa atmósfera ab las pestilencials fetors que van desprendentse del cos social que mort de temps, veyém descompondrer ab la mateixa repulsió que si se realisés en un sér animal; á tan alt grau ha arribat la repugnancia del pays que paga, sofreix y calla, del pays treballador pacífich y sensat, de la verdadera opinió pública que tant la fan servir de joguina los partits polítichs militants, á tot quant té referencia ab la cosa pública explotada per tota mena de vividors.

Sí; nosaltres constituïm, pera honra nostra, la resistencia única que s' oposa á la general immoralitat política que tothom combat de boca, mentres s' en fá cómplice de obra, som la protesta sencera, ferma y viril devant la pastalería que no fá distinció de uns partits y altres amalgamats com están en un tot compacte d' egoismes, utilitarismes y concupiscencias; y ningú com nosaltres, porque cap polítich soldat ni gefe pot tirar la primera pedra, pot mantenirse com fortaleza de la honra y de la dignitat humanas en una tan gran independencia individual de pensar, de dir y de obrar.

Aquestas grandíssimas ventatjas de que gosém los regionalistas, son la pesadilla dels homens de partit. Aixís es que moguts per la enveja del prestigi que gosém entre la gent sensata y digna y entre tots los homens ilustrats, esperonats pels celos que 'ls migran al veuernos sempre fidels á la causa que defensém y consecuentes ab nostras obras á las paraulas predicadas, al tenir forsosament que guardar-nos las consideracions á que som acreedors al lluytar en mitx de las corrents incrédulas del sigle pera 'ls nostres ideyals sens reparar en sacrificis de cap mena, ni menys parar cap atenció en tanta varietat de resistencias com s' ens oposan, al tenir que reconeixer tot aixó, no es estrany que lo despit fassi incorrels en lleugeresas aytals com las de presentarse molt lliberals y voler ofegar nostre modo de pensar que encara que fos equivocat fora tant digne de respecte com lo de qualsevol dels *ilustres gefes* de la política espanyola, ó dels *profons filosofos* de la Universitat Central; lo de predicar molta tolerancia pera tota ideya política y relligiosa y combatre la nostra ab mes rancunia que ni á las mateixas teorías disolvents, per mes conservadors y lliberals y gubernamentals qu' es digan, per mes evolucionismes y federalismes que prediquin: la de frassejar y banquetejar continuament lo progrés y permaneixer quietos y casi esmortuits en sas manías rutinarias, no avansant ni un pás en lo camí de aquest progrés que tant cantan, sino molt al contrari, petrificantse cada día mes en las utópicas teorías de altres épocas, avuy no sols ja passadas de moda sino retaxassadas per tot home de bon sentit. Y tot aixó, pera combatrens, usantne armes tant esmussadas com aqueixas contradiccions en que incorren.

Altres, sers innobles, pobres infelissos, sens conciencia de sos ditzos, obligats per los compromisos polítichs que 'ls donan lo pá, tant si volen com si no volen y tant si poden com si no poden, com que tenen que ridiculisar á tots los qui com ells no pensin y devegadas per riurer als cinch céntims ab que 'l públich se desdinera pera comprar lo periódich, no tenen mes remey que trencarse lo cap pera confeccionar una tontería ó una bestiesa que á voltas logra lo contrari efecte de inspirar llástima envers lo pobre home que á copia de gazetillas menja alguna cosa. Aixís es que

(1) De la *Corona poética* (inédita), escrita ab motiu de les festes del tercer Centenari del Sant Christo d' Igualada.

aquestes brometas poch signifiquen puix si bé lo temor del ridícul apaga l'ardor del flach de mollera, del saturat de preocupacions socials y del aferrat á las máximas del dir de la gent, quinas conviccions están per dessota de totas aqueixas cosas, lo que 's pera lo qui posseheix una consciència honrada y recta ab lo clar coneixement de son obrar, lo possessor de un ferm caràcter trempat en las lluytas de la actual societat minada per tots aquestos mals buscats, si algun efecte fan, es lo de obrirli las portas de la claretat, fentli veure los movils y motius, base de aytal conducta.

Mes are, si 's tracta de discutir rahonadament, respetuosa y seriament los nostres principis, may nos doldrán prenas; que se 'ns combati ab rahons, ab arguments, ab las armas de la sana discussió, aparellada ab la educació y mútuo respecte que entre la gent ben nascuda se deu haver de observar y acudirém ben prompte á la palestra, que ningú com nosaltres té tantas ganas de depurar la veritat de las cosas, de desterrar lo dolent y admetrer lo bó, donant al César lo que es del César.

Desafiem al mes docte dels components de las legions polítiques á que nos probi per exemple, una de las assercions que mes s' han fet pera farnos mal mirar de la actual generació, ó siga que som retrógrados que n compte de mirar sempre avant (com aquest es nostre lema), retrocedim fins á ficarnos en mitj de la civilisació feudal en lo que tenia de defectuosa. Aixó com moltras altras cosas que nos atribuehen, es tant sols bo per dir. Deixem apart que fora una aberració retxassar tot lo del temps passat no sols per respecte sino per contenir alguna cosa quant menys d' aprofitable pera esser avuy aplicada, puig que no se pot dir que pera la organisació social y política d' aquest sigle s' inventi gayre y que ara mes que may no 's fa mes que copiar lo del temps vell mentres se te la ingratitut de ridiculisarho. No nos moguem de avuy, pero fem mes encare, anemnos fins al pervenir, escrutantlo per medi de las aspiracions que van formulantse cada dia en totas las nacions cultas y veurém com ja no sols abonan las nostras, las constitucions y modo d' esser de Inglaterra, Alemanyia, Austria-Hungria, Suissa, Bèlgica, Suecia y Noruega, y fins la autocràtica Rússia, per lo respectiu á las llibertats que conserva sa Finlandia, á Europa, y á las Américas, la organisació y constitució de la confederació Nort-Americana y fins en alguna part las de certas repúblicas del Sur, sino las aspiracions dels pobles oprimits per un unitarisme absorvent, los desitjos formulats per las regions de Estats tan centralisats com la Italia y la Fransa y l' estudi que mereix avuy día de tots los homens pensadors la qüestió del regionalisme que vé á revolucionar la formació artificiosa de las que se dihen Nacions, avuy compostas de nacionalitats històriques y naturals, en comptes d' esser Estats lliberals guardadors de la autonomia de las regions que com á parts integrants d' ells los componen y garantia dels drets que las mateixas tenen á la conservació, respecte y consideració á tot lo que los hi dona vida propia, com sa llengua, sas costums, son dret civil, sa historia, son treball, sas fonts de vida y sas llibertats totas.

No son una gran prova de que anem fins á las avansadas del progrés de las ideyas, las manifestacions regionalistas fetas per casi tots los gefes dels nostres partits polítichs quant s' han adonat de que l' indiferentisme y lo desengany dels espanyols se convertien en enemichs de sos projectes, no porque fossen causa de que 'ls cresquessen cada dia las partidas fallidas que aixó poch los importa porque ab un parell de galifardeus á cada poble ne tenen prou per titularse directors de un gran partit nacional, sino porque dels desenganys ne podia venir lo veurerhi clar, lo reconexement dels autors de las desgracias de la pàtria y lo convertir en contraris acerrims de sos procediments? Hem

escoltat á en Pí y Margall regionalista, á en Romero Robledo y á en Canalejas autonomistas, als carlistas y als conservadors regionalistas y are últimament á en Salmerón y á l' Azcarate. ¿Qué vol dir aixó que com á bons perdiguers oloren la cassa y com á esports jugadors las vehuen venir y essent com son tant llarchs de vista prevehuen y miran lo pervindre, que al cap y al últim res es mes natural que 'ls que practican lo de acostarse sempre al sol que mes calenta, com que en cap agrupació política hi ha lo foch de la fé y del entusiasme que sols donan la joventut de las ideyas, aqueixas que nasqueren, mantenen, se propagan y s' estenen vigorosas en lo modern regionalisme, son la figuereta de tots los que vehuen somourers las que sostenen sos partits amenassant aterrarlos á ells y á las sevas obras.

La llástima es que tot aixó en las mans dels polítichs d' ofici, no sigui altre cosa que hipocresía y una nova fassa de sos egoísmes particulars. Perque sino fos aixís, si aytals afirmacions fossen producte de sas arreladas conviccions en la materia ¿cóm se comprendria que tot y titulante la major part d' ells lliberals, mantinguessen sempre en lo govern de la Espanya mentres tenen la paella per lo manech y en la oposició mentres no cobran, en los decrets emanats del govern constituït y en las relacions oficials dels partits organisats, lo mes pur centralisme y fins lo absolutisme mes autoritari? ¿Se casan per ventura lo centralisme impenant, governinuns ó altres, ab las llibertats que prometen en sos programass? ¿La descentralisació que tota mena de anomenats reaccionaris predican oferint la mar de drets al poble, s' aparella ab sas doctriñas absolutistas, absorvents y dictatorials? ¿Es propi dels homes que al frente dels partits demócratas sostenen ideyas las mes expansivas, generosas y lliberals lo sostenir la organisació de sas mesnadas en forma de comités, que no son altre cosa que una de dos, ó encubridors de malifetas tapadas ab la capa del partit y censitadas per sos prohoms que los necessitan ó uns quants ignoscents bens que encare tenen la fal-lera de desvetllarse per servir á sos amos que los pagan ab alguna carta del escribent cada vegada que fan l' home felicitantlos ó quant venen á despertar á la endormiscada opinió pública, ab un somris ó estreta de má y encare ab guants, aixó si, molt democrátichs?

Y encare dirán que no som lliberals sent aixís que las nostras ideyas no sols están involucradas en los programass de tots los partits mes avansats sino que se las apropián ó las adoptan tots los demés per reaccionaris que sigan, quan tractan de lliberalisarse per seguir la corrent del día á fi de que aqueixa no los deixi á ells. Y no obstant la veritat es que fora de la descentralisació del Estat, retornant tota la vida á las regions, fora de la descentralisació de las provincias, otorgant la vida als municipis, no hi ha tal llibertat: d' aqueixa llibertat entesa per los que no hi vehuen mes enllá del seu nas y que 's conforman ab la anulació de sa persona y de los drets inherents á la humana naturalesa, ne reneguem y protestém ab totas las nostras forssas: no es llibertat, es servilisme, es la esclavitut disfressada ab los ropatjes del parlamentarisme, del sufragi universal y del lliberalisme. Lo conformarse ab aquest estat de cosas, ab aqueixa mena de llibertats que fan veure que se nos concedeixen, es propi de sers raquitichs, es desconèixer lo que valém, lo que tenim dret á reclamar y es per lo tant una renúncia á las consideracions degudas á la dignitat humana.

No: may consentirém, los que gracias á Deu posehim lo clar coneixement de nostres drets y obligacions que nós dona la consciència dels nostres actes, que se nos tracti com á remats de bens; mantindrém la protesta de lo que se nos deu, mentres no pogám reivindicarlo, no acceptant concessions y componendas ab ningú, ab cap dels partits militants, nostres enemichs tots ells acerrims, porque equival-

dría a baixar la protesta é implicaria la conformació tácita ab sos procediments generals. No volém reyetons de cap mena per *ilustres gefes* que 's diguin, perque fins tot y abominant lo monarquisme y cridant contra los absolutismes vingán á esser altres reys autòcratas dictadors de *ukases* que degam obehir sens replicar per mes que repugnín á nostra consciencia si no volém esser espulsats del partit com á gent insociable ó com á criats rebeldes. La llibertat equival á la conservació de tot quant puga dignificar á l' home. Y aquests procediments son completament antitéticos á la verdadera llibertat.

Y are que ja havem esposat lo nostre modo de veurer la política á la moderna, no la política propiament entesa com á art de ben governar, y la distancia que per igual nos trovem de uns y altres, díguintse liberals ó conservadors, monárquichs ó republicans, carlins ó rojos, perque no creyém en cap de sas panaceas pera curar los mals de la patria y regenerarla, nos toca per acabar, lo formular de un modo concret las aspiracions que enclou lo modern regionalisme catalanista que professem tots nosaltres y que ha promogut la constitució de la Agrupació regionalista de Tarrasa.

La regla de conducta que nos havém trassat, es atenirnos exclusivament á las aspiracions consignadas en lo Missatge que á Donya Maria Cristina de Habsburg-Lorena, Reyna Regent d' Espanya y Comtesa de Barcelona, endressarem al Maig de 1888 durant sa estancia en la nostra Capital ab motiu de la Exposició Universal, y en quin document hi constavam representats juntament ab mes de 120 associacions y periódichs de Catalunya, y he apareixian firmats innombrables catalans casi tots ells industrials, propietaris y homes de carrera vehins de mes de 320 poblacions de la nostra terra.

«Desitjem, (deyam á la Regent) que torni á possehir la nació catalana sas Corts generals, lliures é independents, obertas per lo Cap del Estat ó per son llochinent, en las que hi tingan representació directa totas las classes socials, desde las mes humils á las mes elevadas: Corts en las que se votin los pressupostos de Catalunya y la cantitat ab que té de contribuir nostre pays als gastos generals d' Espanya: Que sia Catalunya senyora del Govern interior de sa casa senyalant ella mateixa lo contingent del exércit pera lo Principat, no quintantse á sos fills, ni fentse á Catalunya llevas forsosas sino provehintse de voluntaris y á sou, los que no degan sortir may en temps de pau de nostre territori: Que la llengua catalana sia la llengua oficial á Catalunya pera totas las manifestacions de la vida d' aquest poble: Que la ensenyansa á Catalunya sia donada en llengua catalana: Que sian catalans los Tribunals de Justicia y totas las causas ó litigis se fallin definitivament dintre del Territori: Que los carrechs de la nació catalana los nombrin los catalans mateixos, procurant que recaiguin en catalans los carrechs polítichs, los judicials, los administratius y los de ensenyansa: Que vinga lo Cap del Estat d' Espanya á jurar á Catalunya sas Constitucions fonamentals, com á condició indispensable de antich establerta pera exercir á dreta lley la soberanía en lo Principat: Y per fi que se reintegri á Catalunya tot lo que tenin que ser lletra viva se guarda com á lletra morta en los arxius y en lo fons de l' ánima dels bons fills de la terra.»

No vos alarmeu esperits raquítics, characters encongits, rancis rutinarijs, ab lo que acabeu de llegir. Y aparte prest de vosaltres lo fantasma del separatisme que al devant se vos presenta cada colp que parlem clar los catalanistas. Per alguna cosa nos devem dir regionalistas que en termes generals inclou lo nostre catalanisme, del mateix modo que lo particularisme de las demás regións espanyolas pera las que desitjem las mateixas prerogativas que pera nosaltres, ajustadas segons son propi entendre á las tradicions y ne-

cessitats respectivas. No té res que veurer la implantació del ver regionalisme ab las relacions comercials, puix que ab la existencia de un poder central pera regir, governar y garantir tot lo pertocant al Estat nacional en sas relacions ab las demás nacións ó siga ab lo exterior y tot lo pertanyent á las regions espanyolas entre sí ó siga ab lo interior, deixant á son arbitre lo modo de administrarse á las respectivas regions y aquestas als municipis que las componen, no creyem que aytal organisació tan descentralisadora y lliberal tinga res de separatista com no te res de retrógada.

Rahonable defensa tenen també totas las aspiracions consignadas com á síntesis del nostre programa puix que respecte á las Corts catalanas veyem lo mateix á la Hungria com á exemple de corts regionals en una constitució monárquica y á tots los Cantons Suissos com á constitució republicana; la representació per classes la veyem obrirse pas en totas las inteligencias privilegiadas de Europa pertenescan ó no als partits polítichs, y molt avansada idea deu esser quan fins los socialistas la volen; lo exércit voluntari es precisament lo últim pensament dels nostres darrers Ministres de la Guerra y aixó al fi y al cap realisaria lo somni del poble enganyat sempre per los pregoners de *afora quintas* que quintaban mes que may fossin quins fossin los governs, y molt especialment los mes demócratas. Que la llengua oficial sia aquí la catalana y que la ensenyansa sia donada en la nostra llengua ¿voleu cosa mes natural? ¿no se fa aixís en Castella? ¿es just que sols ells gosin del privilegi de respectar sa llengua que no sols serveix en tots cassos per ells sino que fins s' imposa als que ne tenen un altre ¿en quin códich espanyol, en quina cláusula de la unió de Castella y Aragó, consta que sols deu existir la castellana? Y després de que á mes de reconexer-se que totas las llenguas tenen lo mateix dret á viurer, la pedagogia moderna nos vé á ajudarnos provant com dos y dos fan quatre que per apendrer qualsevol llengua que no sia la propia, deu saberse avans aquésta, y après apendrer la forastera ab la propia, á més de que ningú negará que la traducció que *in mente* deu haber de fer lo qui estudia en llengua forastera, es un obstacle pera la comprensió, y per lo tant aixó no succeheix, llegint, rahonant y parlant ab la llengua materna. Y sinó diguéu als castellanisadors que fassin tota aquesta elaboració de ideyas en altra llengua que no sia la seva y los veureu protestar y retxassarho mes depresa que nosaltres.

Conseqüencia de aquestas rahons es la de que los funcionaris y tribunals de casa nostra sian catalans, puix estém tips de veurer conflictes judicials y hasta injusticias manifestas per incomprensió per part de funcionaris castellans de declaracions de la nostra gent y viceversa. Moltas vegadas no poden aquells coneixer ni las lleys civils de la terra, ni sas costums que fan lley, ni la organisació de la familia, ni las prácticas usuals de las comarcas, ¿com voléu que fassin justicia? Per lo respectiu á la responsabilitat que implica lo jurament de nostras Constitucions per lo Cap del Estat ¿qué voleu mes just que aquest lo mateix que lo ciutadà en sos actes públichs y particulars sia responsable dels que afectan al régimen de sos administrats? ¿no es aquesta precisament la última aspiració dels partidaris de las ideyas democráticas y fins sociológicas mes modernas?

De modo donchs que considerant com considerém nosaltres y pot jutjar tota persona de bon y rahonable criteri ve ofuscat per teorías utópicas, políticas ó socials, que son justas y naturals las nostras aspiracions, ab la ideya y la convicció de anar mes á la avansada del progrés que cap de las demás escolas que avuy agonitzan, de procurar com cap altre la regeneració de la patria catalana y de la gran patria

espanyola, nos honrem de esser los únichs puritans que en lo farrigo farrago de la societat actual espanyola se sostenen y encara que lo avens de nostras ideyas no se precipiti, vejém com progressan entre la gent de cor, honrada, ilustrada y patriota: aixó nos alenta y aquest es lo premi á nostres afanyos que com no aspirém á cap d'altre com aspiran indefectiblement á una ó altre prebenda los que 's titulan polítichs en la acepció vulgar de la paraula, nos doném per suficientment pagats. Las grans ideyas regeneradoras com que matan lo dolent per establir lo bó, no es estrany que tingan forta guerra, es la resistencia del avaro á morir per no deixar sos diners, mes la forsa de son valer, barrina sempre y esplota quan las conciencias y los caps y los cors están plens fins á curull de la veritat demostrada.

Acobleuvos donchs, los bons patricis sots lo penó de nostra causa: en cap més trobaréu lo consol que necessitéu, desconsortats ab las creixents desgracias de la patria: veniu á enfortir las mesnadas dels fills de nostra terra que no dormen amodorrats ab los cants de las sirenas madrilenyas, dels que retxasen lo dogal ab que van estrenyentlos, mentres los cantan himnes á la llibertat, dó lo més preuhat que anhelém més que cap d'altres, y que deshonran hipócritas tirans de totas menas. En lo regionalisme hi há la verdadera llibertat. Visca donchs la llibertat regional y ja que á Catalunya per honra nostra se deu la iniciativa de aquest moviment reivindicador, visca avans que tot la nostra terra: Catalunya, patria nostra, javant!

Tarrasa y Maig de 1891.—Lo President, Joseph Arch.—Lo Secretari, J. Ballber y Casals.

Puix que ab pesar donavam compte en nostre número anterior del fet escaygut, en la iglesia de la Mare de Deu del Pi, al predicador doctor Cararach, conten nostres lectors ab quanta satisfacció consigném avuy que, per haverse fet, tal vegada, prácticament palpables lassóbrias consideracions que sobre 'l fet apuntarem, aquell distingit orador y patrici, comensá 'l passat divendres á usar novament de nostra hermosa y amadíssima llengua en los eloqüents sermons que á la ponderansa del amor á María ve dedicant en lo present mes de la Verge. Tant mes nos felicitem d'aquesta bella esmena, en quant la Iglesia es estada sempre la protectora de las necessitats y aspiracions lligítimas dels homens axís en sa vida individual com en son ser colectiu. La complacencia ab que 'l doctor Cararach va anunciarnos á la trona aquesta resolució, nos probá clarament que estima las cosas de la pátria com las de la Religió. Vulla acceptar nostre humil aplauso.

Lo sabi Felibre Frederich Donnadiéu, tan conegut y estimat dels escriptors cataláns, ha pronunciat sobre la tomba del compte de Pierrefeu, académich de la Arqueológica de Besiars, un discurs aplaudidíssim, que transcriu la premsa del Migdia de Fransa, en que ab gust hem llegit aquest parrafet: «Nostra devoció particular per la antiga llengua de nostres pares, per aquesta llengua d'oc, altre temps soberana, desde 'l Loire fins més enllá dels Alps y dels Pí-rineus, no podía ésser indiferent al hereu d'aquest nom il·lustre (Pierrefeu), en la historia de la poesia provensal.»

Lo *Setmanari Catalá*, de Manresa, publica en son darrer número un article de D. Lluís Espinalt, contestant al que firmat per Mossen Anton Vila, vegé la llum en las planas de LA VEU DE CATALUNYA, sobre la qüestió del monument commemoratiu de la guerra de la Independencia.

Consti á nostre estimat amich senyor Espinalt, que no pretén Mossen Vila, rebaixar gens ni mica las lligítimas glorias de Manresa, y que nosaltres, ab tot y deixar la res-

ponsabilitat de lo que 'ns envian, é insertam, los col·laboradors, que ho firman, no consentiríam que ningú tractés d'enllorar la brilladora gloria de la ciutat dels heroismes.

En un meeting celebrat á Vilafranca lo dia primer de Maig, y al que assistian 3,000 obrers, lo President, un mescal de Sant Sadurní, anomenat Tarrida, arrencá estrepitosos aplausos al fer una ardorosa apologia de la llengua catalana, dolentse de que no sia ensenyada en las escoles.

Ha quedat definitivament constituït lo «Centre Catalá» Vilafranquí, associació regionalista que en la comarca del Panadés treballarà en defensa dels drets y llibertats de Catalunya.

La reunió que se celebrá pera sa constitució fou molt numerosa en la qual hi assistiren las personas mes significadas de la població que constituïren la junta en la forma següent: president, don Pere Sacases; vis-president, don Joseph Baltá R. de Cela; secretari, don Marian Roig; tresorer, don Joseph Soler y bibliotecari, don Pere Bolet.

Ben vingut sia entre nosaltres lo «Centre Catalá» de Vilafranca á qual important associació li oferim nostre incondicional apoy en lo que afecti als interessos, drets y llibertats de Catalunya.

Aquesta nova associació també ha dirigit un prech á la Diputació porque crehi una cátedra de dret catalá.

Escriu *Lo Catalanista* de Sabadell:

«La Germandat de Sant Joseph del vehí poble de Sant Esteve de Castellar, celebrá la festa del Patrociní ab solemne ofici á tota orquesta executada ab molt gust per «Los Catalans» de Tarrasa, fent lo sermó lo Revnt. Regent de la Parroquia, qui ab castis llenguatge catalá y ab la eloquencia que l'hi es propia, feu una brillant descripció de la comunió de la Iglesia baix lo patronat del gloriós Sant Joseph.

Felicitem coralment á dit Sr. Regent que ab tant bon criteri y acert emplea nostre idioma en tots los sermons.

Reunida la agrupació regionalista de Reus per procedir á la renovació del Consell, resultaren elegits, per unanimitat de vots los següents senyors.

President don Pau Font y de Rubinat.

Vis-president don Anton Pascual y Cugat.

Vocals don Robert Grau y Sangenis.

» don Pau Abelló y Boada.

» don Joseph Gambús y Anguera.

» don Francisco Benavent y Capdevila.

Secretari don Victor Fargas.

S' acordá també que 'l Consell se constituïxi legalment, quedant facultats los novament elegits pera procedir á la confecció del oportú reglament ab lo cual un cop aprobat quedarà constituïda en aquella ciutat un organisme que representi en lo camp polítich las modernas teorías individualistas.

Se prengueren igualment altres importants acorts referents á la actitut electoral que adoptarà en las eleccions municipals lo partit, las quals se farán públicas oportunament.

CORREU NACIONAL

Y no hi ha mes que tornar-se á ocupar de la tan renomada qüestió, d'aquexa esferehidora qüestió obrera que ha tingut lo privilegi de excitar la atenció universal y de inspirar á la

gent d'ordre temor de trastorns y de conflictes sangrents. Com auguravam en anteriors cròniques, la gresca del primer de Maig d'enguany ha tingut una importància relativament petita. Y no ha sigut pas perquè no s'haguessen acumulat los elements de desordre, sino perquè aquets resulten impotents quan troban una resistència real y decidida.

Atenentnos estrictament a lo que ha passat en nostre infortunat país, se'n poden treure algunas deduccions de profitosa ensenyansa, ja per lo que aclaran las interioritats de la qüestió, ja per los medis que s'han evidenciat com a bons pera reduhirla a son veritable y limitat terreny.

En primer lloch s'ha vist be que la característica de la classe treballadora respecte a la actual qüestió, es la passivitat. Pera mourela, han hagut de imprimirli lo moviment inicial uns quants elements de bullanga que s'anomenan anarquistas; com dona moviment al aygua d'una bassa, en círculs concèntrics, la pedra que s'hi tirà. Mes, a pesar de tot, las ondulacions no han arribat lluny; no hi ha hagut medi de vencer aquella passivitat de la classe.

S'ha vist també que son escassos los elements anarquistas y que tots sols res poden. Se afirma, ab cert color de veracitat, que pera figurar aquells que son molts, cambian de personalitat segons las circumstancias. Així lo companyero A que ha perorat ab tal nom en un meeting de fusters, declama ab lo nom de B en una reunió de paletas. Y de transformacions per l'estil demàninne. Y aquestos son los agitadors, las pedras que remouhen l'aygua.

Per lo demés, de sa conducta se despren son poder ó la seva intenció. Fan de *patró Aranya*, embarcan y ells se quedan en terra. No donan exemple de la resistència que predican, de lo que resulta ó que ells han fet un ofici lucratiu de la predicació ó que volen pelar castanyas ab dits d'altres.

En tercer lloch s'ha evidenciat la eficacia d'una resistència activa; la que exerceix un govern que no vol contemporisar ab galleigs y saragatas, que no 's vincla devant del temporal y que amenassa ab ser per la rierada una indestructible é insuperable resclosa.

Aquestas ensenyansas deurian fer veurer las providencias que serian bonas d'adoptar, entre las principals la de reduhir a la impotència als elements inicials de las bullangas. Mes aquí no pensa pas tothom així. No hi fa res que la experiencia demostrí que hi hauria, quan menos, que distingir; pera concedir a tothom l'ús d'algunes *llibertats* consignadas en nostra constitució, que cabria també la distinció en los cassos, y que fins fóra lo millor suprimir algunas de tals *llibertats*. «¿Qué es axó? Res de suprimir ni sisquera limitar. Sia considerat fins qui contra la societat atenti. *Sálvense los principios y hundanse las colonias*».

Tal se despren de la impugnació que s'ha fet en las Corts a la conducta del actual govern, per fusionistas y republicans. Ells han dit: «conservadors: sou reos del mes execrable atentat. Heu abusat de la ley, no la heu respectada; heu quebrantat la constitució, tancant círculs anarquistas (mal s'hi congríes la tempesta) conduhint al ponton individuos presos civilment, (mal axó succehís després d'excitacions al incendi y al saquex y després de *fressosos* atentats contra la vida y la propietat individual).

Mes venen los fets, (jutjes inapelables de la bondat de las cosas) y diuhen: «Aquestos procediments que ataqueu han evitat una gran conflagració. S'ha mantingut l'ordre, s'ha tret a la industria de la ruina, no s'ha vessat una gota de sang, y lo principi d'autoritat, sempre indispensable, n'ha surtit prestigiós. En cambi ab vostres procediments, en idénticas circumstancias, lo principi d'autoritat, en sos aspectes militar y civil, ne sortí ab la vesta espellingada; las ciutats contemplaren tremolosos la anarquia; la industria ofrí una terrible batzegada y la via pública fou tacada ab

sang. Compareu, si goseu.» *Obras son amores y no buenas razones*. Y'l país, que 's diga lo que vulga, no está sinó pels fets. ¡Tant de bo que en tot poguessem alabar al govern conservador, com per la conducta que ha observat en las grescas d'aquest Maig!

Poca cosa mes de notable dona la setmana. En lo Congrés s'hi discutex lo Missatge de la Corona mes ab tanta fredor que ja ha fet esclamar ab dolor a alguns entusiastas del sistema, que 'ns trobem en plena decadencia parlamentaria. ¡Pobre parlamentarisme! De bon grat li pagariam las absoltas.

Los periódichs inglesos han publicat un telegrama en que 's donan algunas noticias del tractat comercial entre Espanya y los Estats Units. Heus aquí la part mes substancial de dit telégrama: «A cambi de la lliure entrada en los Estats Units del sucre, melassas y cuyros y d'una reducció dels drets sobre'l té, tot procedent de las Antillas, los Estats Units obtenen la lliure exempció de la tarifa fixada per Espanya sobre la major part de las primeras materias y productos manufacturats, y una rebaxa en los drets sobre cereals y sas farinas...»

«En lo del tabaco res hi ha resolt. Ab lo present conveni, los Estats Units obtindrán una especie de *Zollverein* ab las Antillas. Los blats, farinas, petroli, los articles manufacturats y las máquinas de Nort-América, pot dirse que entraran en las Antillas lliures de drets.»

N'hi ha prou ab lo transcrit pera veure lo ventatjós pera la península que 'ns resultarà'l tal tractat. Está vist que aquí no hi ha esmena possible, de modo que si no ho es podem inventar un nou refrán pera us exclusiu nostre: *tracta y perderás*.—X. B.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

COMPOSICIONS PREMIADAS

PREMIS ORDINARIS

Flor natural.—Premi núm. 126.—«Lo plany de la fulla.» L. *¿Quién sabe do vá?* Espronceda.

1.er Accésit.—Núm. 92.—«A curull.» L. *La non-non*.

2.^{on} Accésit.—Núm. 156.—«Cada cosa pel seu temps.»

ENGLANTINA.

Premi núm. 74.—«Lo baixell dels emigrants.»

1.^r Accésit.—Número 63.—«La Primavera trista.»

2.ⁿ Accésit.—Núm. 73.—«La bandera gremial.» L. *Salut penó del poble*.

3.^r Accésit.—Núm. 69.—«Pregó.» L. *Per orde del senyor Batlle*.

VIOLA.

Premi núm. 103.—«La benedicció de l'auba.» L. *Fe*.

Accésit 1.^r —Núm. 146.—«Lo darrer dia.» L. *D'allí ha de venir a judicar als vius y als morts*.

2.^{on} Accessit.—Núm. 157.—«Ceguera mortal.»
L. Estrams.

PREMI EXTRAORDINARI

Premi ofert per l' ilustre català de Fransa don Justí Pepratx.—Núm. 111.—«Glorificació de la parla catalana en los Jochs Florals de Barcelona de 1888. L. *No es morta no, la que tants cors alenta.*

Premi ofert per l' Excm. Ajuntament de Reus.—Núm. 148.—«Escornalbou.»

Premi ofert per lo Centre Excursionista de Catalunya.—Núm. 159.—«Argentonahistòrica.»
L. *Ingenium sibi quod vacuas...*

Ademés lo Consistori concedeix un premi á la poesia núm. 60.—«L' esquírol y la tortuga.»
L. *Qui siga confrare que prenga candela.*

Barcelona 9 de Maig de 1891.—Lo president, Joan Permanyer.—Lo secretari, Narcís Verdader y Callís.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Per lo vinent diumenge ab motiu dels Jochs Florals, festa major de las lletras catalanas, estém preparant un número extraordinari de LA VEU DE CATALUNYA, que estém segurs cridarà l' atenció á nostres estimats lectors.

La nuvolada que las prédicas y excitacions socialistas y anarquistas, anavan congiant de temps y amenasava esclatar en imponent tempestat sobre nostre estimada Catalunya, ha passat gracias á Deu, gracias á las midas previsoras de nostras autoritats y gracias al seny, que no ha perdut encare per més que vulgan girarli l' obrer català.

Lo tant esperat, y remenat, dia del primer de Maig ha passat, adonantsen no més en los grans centros fabrils é industrials, per certa excitació ó intranquil·litat. Las classes sensatas han tingut plena confiança en las autoritats, aquestas han obrat ab una prudencia enérgica que ha donat molts bons resultats y los obrers que feren festa aquell dia han tornat cassi tots á la feyna no fent cas dels que 'ls exitavan á la *huelga*, ni deixant-se entabanar per promesas d' exit completament ilusorias. Nostres obrers que varias vegadas han pres resolucions ben prácticas, recordant las engunias del any passat, han preferit guanyar lo pa de cada dia per sos fills y sas familias, á passejarse fent lo badoch y exposarse á trobar lo que 'ls podia dur á la desgracia y á la miseria, y hem de aplaudilshi.

Si no hagués sigut per quatre caps calents que ab ma traydora han escampat alguns petardos per Barcelona y altres poblacions importants de nostra terra, portant la alarma allá ahont regnavia la tranquil·litat y produint sustos á la gent espantadissa é ignocent, ho repetim, ningú s' hauria adonat de que passava lo primer de Maig. Val més aixís y que per molts anys poguém dir lo mateix.

Han comensat los treballs de sulfuració dels focos filoxerichs de Salomó per lo personal de la Comissió docent ambulat y s' ha demanat á la Direcció general d' Agricultura posi á las ordres del Jefe d' aquella Comissió, los périts de vigilancia de las provincias limítrofes pera que puguin organisarse las brigadas de reconeixement de sonas de defensa, seguretat y vigilancia.

De *La Voç del Pirineo* de Puigcerdá:

«Aquesta passada setmana uns ramblers procedents del Nort d' América han estat en aquesta comarca, fent requesta de burros eugassers, y n' han adquirit alguns exemplars pagantlos á preus molt ventajosos.

Se coneix que dit bestiar deu donar bons resultats en los Estats Units, á jutjar per los frequents viatjes que 'ls ramblers d' aquell país fan á nostra Cerdanya.»

De nostre estimat company lo *Setmanari de Manresa*:

«Ha arribat á nostra ciutat, ahont creyém que per ara hi tindrà sa residencia, lo sabí astrónomo y metereólech Pare Frederich Faura, de la Companyia de Jesús. Lo P. Faura, fill de la vehina vila de Artés, dirigí flns l' any passat l' importantíssim observatori de Manila, y allí per efecte del clima y de son incessant treball, hi perdé la salut, que molt de debó desitjém recóbrir en aquesta sa pàtria.»

Llegim en lo *Boletín de la Cámara Agrícola de Tarragona*:

«Los senyors Badia y Clarió, subcomissionats per la Comissió provincial de defensa contra la filoxera pera informar á la mateixa sobre las plantacions de ceps americans fetas en aquesta provincia, han acabat sa misió y presentat son informe. De las investigacions practicadas no ha resultat lo descobriment de cap nou foc filoxerich pero si comprovat lo fet d' haverse plantat ceps procedents de la provincia de Barcelona y probas bastantas d' haverse efectuat altre de ceps procedents de Fransa introduhits fraudulentament. La Comissió provincial ha acordat trasla-

dar l' informe al Excm. Sr. Gobernador Civil de la provincia, pera que instruixi los oportuns expedients, exigint la responsabilitat penal á que s' hagin fet acreedors los contraventors á la vigent lley de defensa contra la filoxera.»

Han quedat completament llestas las instalaciones de las obras extrangeras en la Exposició de Bellas Arts. Axó, ajudat pel bon temps, que ha tornat després de unas plujas generals en tot Catalunya, ha fet que aquets últims dias s' haja vist extraordinariament concorreguda.

Nos escriuhen de Figueras que las firas s' han celebrat ab bastanta animació per lo comers, y que ha no haver estat las plujas, lo concurs de forasters no s' hauria vist igual. Las festas han sigut molt lluhidas, havent cridat especialment la atenció las carreras internacionals de velocípedos, en las que hi prengueren part varis velocipedistas extrangers, que guanyaren alguns premis.

Diuhén de Lleyda:

Comensa á preocupar nostre comers la abundancia de calderilla que 's nota. N' es causa principal la injustificada disposició de la Hisenda que prohibeix al públich entregar calderilla á las caixas de la tesoreria que continuan n' obstant abocant á la plassa aquest pesat metall. ¡Sia tot en honra, gloria y profit d' Espanya!

Aquesta setmana hem vist en lo Saló Parés un quadro alegorich de D. Alexandre de Riquer, pintat ab la finor y bon gust de sempre, dos retratos del Sr. Matilla, que revelan qualitats per cultivar lo género, y varis quadros dels senyors Serinyá y Valls y Aguilar, que tenen algun fragment recomanable.

Lo senyor marquès de Montoliu ha presentat al ministre de Hisenda una exposició firmada per 653 culliters de avellana de la provincia de Tarragona, demanant que 's gravi ab un dret protector mes alt la importació de avellana extranjera.

L' ajuntament de Sant Martí de Provensals ha abrobat lo projecte de clavegueras y sanejament del referit poble y de son ensanxe, formulat per lo jove arquitecte senyor Vilar y Carmona.

L' Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Vich ha visitat darrerament la parroquia del Vilar de Castellvell, entregant al rector deu mil pessetas, porque 's construexi en la barriada de la Bauma, existent entre la estació y poble de Monistrol, una iglesia pública, escola y casa per capellá. Quant los treballadors de las fábricas sapigueren la

nova, feren al Excm. Sr. Morgades una rebuda doblement entussiasta.

Diu *Lo Catalanista*, de Sabadell:

«Se 'ns assegura que en las próximas eleccions municipals s' unirán tots los elements d' aquesta ciutat, precindint de tota idea política, pera confeccionar una candidatura de personas de garantida administració y ahont hi estigan representats tots los elements, gremis y oficis.

Ho celebrariam de veras, donchs aquesta es la manera de procurar una bona administració dels interessos públichs.»

Molts remats de bens y ovellas precedents d' Aragó y d' Andorra se presentaren á la fira de Verdú, que comensá lo dia 25 del passat mes d' Abril, qual venta ha estat molt animada; axís com la del bestiar mular que ha alcansat molts bons preus, gracias als tractants valencians que allí han acudit.

Dita fira, segons noticias particulars que havém rebut, es de las mellors que s' han celebrat d' alguns anys á aquesta part.

En la reunió que 'l dissapte últim celebrá en l' Alcaldia de Perpinyá lo Club Alpí francés, s' acordá fer una excursió als Pirineus Orientals, Mallorca y Montserrat. Se creu que aquesta excursió se farà per Pascua granada.

Ha quedat constituïda en Olot la societat á qual càrrech correrá la construcció del ferrocarril económic de dita vila á Gerona.

Prompte se farà la emissió d' accions y obligacions, base del capital que ha de invertir-se en tant important obra.

Hem rebut y agraphim un programa de la festa ab que la vila de Ripoll honrará á son patró Sant Eudalt en los dias 10, 11, 12, 17 y 18 del corrent.

Encara que 'l catalanisme te en dit programa de festas alguna representació, está escrit en castellá. Sentim que una vila tan catalana, que, ademés, viu á la ombra del venerable Monestir, bressol y símbol del patriotisme catalá, donga ab axó petita mostra d' un pensar que no 's diu be ab sa historia y ab sa actual representació.

En la sessió dedicada pel *Círculo de San Jorje* á son Patró, lo President, senyor Vilarrasa, llegí un discurs en catalá, del que extrayém los següents párrafos:

«De nostre Regionalisme ¿queus diré?

Mirant lo modo de esser de la Catalunya d' avuy no 's pot fer un bell sermó, A honor e a llans del casal Daragó.

Lo lliberalisme cantonalista y las egoistas doctrinas dels conservadors lliberals que fa alguns anys lluyten per ferse seua la renaixensa catalhana, sí guanyaven, esfondrarien á Cathalunya: porque lo *esperit cathalá es esperit cristiá*: y abdúes correns anomenades no'ns sembla prou de Christo.

Nosaltres, donchs, no volém sumarnos ab un catalanisedespullat dela forma *sensera* de pietat cathólique de nostres passats. La Catalunya dels frares y monastirs es nostra ideal, no una restauració á mitjas de 'ls drets purament polítichs, ó dels interessos del Comers y de la Industria: los accidents no existeixen en sí mateixos: la substancia sí; y la substancia de nostra vera terra es Christo ab son esprit y Evangeli.

Deixém correr qüestions relligiosas que aquí fore perillós tractar. En l'ordre polítich volém la Catalunya de les *lleys pies santes y justes mirant sempre á la comun utilitat, y apartant-se de propis, privats y paritculars interessos*. Volém restablir aquelles Corts, no generals de la Nació, sino de Cathalunya *pera tractar y disposar sobre l'estat y reformació de la terra; y pera fer establir en ella lleys necessarias y convenientes á la custodia govern y quietut de nostra Provincia*. Las volém christianes no aixám de diputats de *tutti colorí* y ahont tot se pugui discutir menys la monarquia y las institucions.

¡Quína diferencia entre aquelles Corts venerandes y los moderns Congresos de Diputats.

Allí 's començaba y acababa ab Missa de Esperit Sant y en nom de Jesu-Crist: aquí de Deu jamay se'n parla. Allí los Diputats juraban fidelitat á la comanda rebuda de la Patria: aquí 's jura fidelitat al trono. Allí lo Rey, baixant de son soli reyal; agenollat, tocant los Sants Evangelis y besant la Vera-Creu jurava cumplir lo estatut en la Cort; aquí lo gefe del Estat llegeig un *discurs de la Corona* que varia de color segóns lo *camaleón ministerial*. Allí convocació nominada: aquí la farsa electoral. Allí Braços: aquí *remats de bens*. Allí los estafadors y deutors de la Hisenda pública son *repellits*: aquí convé que sien elets porque *entre compadres anda el juego*. Allí lo Rey abraça y estreny la ma dels diputats al despedirse: aquí puja lo President del Consell de Ministres á la tribuna y quant li convé llegeix lo decret de clausura ó de dissolució del Congrès: que es delicada manera de despedirlos ab *una cossa en certa part*. Allí lo bras eclesiástich es lo primer: ell guarda los originals dels acorts: aquí no 's permét que los Sacerdots sien diputats y lo *Diario de Sesiones* resulta més *embustero que la mateixa Gazeta*. Allí los acorts se prenen en secret: aquí ab escándol. Allí las sessions en los temples, llochs

sagrats y monastirs: aquí en una especie de *plassa de Toros* ahont s'hi blasfema, crida, riu, xiula, brama, aplaudeix, si fá xibarri, si fá escándol, si perden la cultura, la educació, les bones formes y fins... casi la vervonya. ¡Allí *tot era vritat, aquí tot es mentida!*»

La custodia, govern y quietut de Cathalunya son imposibles sens omplenar nostres lleys la doctrina cathólica. Volém un códich no á la moderna, que vol fer los homens de carn ab un motillo de paper: sino les Constitucions de Cathalunya que començan en nom de Nostre Senyor Jesu-Christ: y son filles de profitosa consuetut. Que tenen sanció coërcitiva per los crims contra la sancta Fe: que no reconeixen les *llibertats de perdició*: que guarden los privilegis y les immunitats de les persones y coses sagrades y eclesiástiques que protegeixen als oficials del Sant Offici per millor extirpar les heretgies: que no consenten la perversió dels *Studis Generals*: que tenen per pröemi de les lleys máximes del Evangeli y no rahóns *naturalistes*: que pel pró de nostra terra no consenten que beneficis eclesiástich ni empleos laycals se puguin conferir sino á naturals del Principat.

Nosaltres creyém que la soberania es paccionada en Cathalunya, limitada: y que lo primer pacte es lo de conservar y augmentar en ella la Fé cathólica: que no 's obligue lley que contra la Fé, ó la devoció de Cathalunya á la Verge Santíssima, y al Santíssim Sagrament del Altar sia feta; que podém ab les armes defensarnos de sacrílechs, y profanadors exércits: encar que sien del poder central; porque major fidelitat devém á Deu que al Rey.

Creym que la llibertat, y valor dels catalans no dehuen esser pagats ab homicidis, furts, incendis, immoralitats, opressions y despotisme del Poder Central. No volém á casa nostra eixos soldats de Castella quals stupors, raptos y sacrilegis omplen de escándol nostres poblacions.

Sempre forem per nostra intel·ligencia y llealtat, part importantíssima de la Corona de Espanya, seguretat, fermesa y forsa d'ella. No volém qui xiuli las orellas del Rey contantli mentides y embolichs: lleys te *La terra* per esser judicada.

Ab les armes es licit á nostre noblesa sens entelar sa honor, acudir al descrédit que li fa la de Castella—ab les armes podém los cathalans defensar nostres llibertats, nostres furs, nostra Fé:—podém fer guerra defensiva contra las del Rey de Castella á qui no debem obediencia en la contrafacció de nostres lleys—ab armes podém defensar nostres vides, nostres hizendes, nostra inocencia—y fins los clergues y frares cathalans poden ab les armes defensar la Patria Cathalana.»

CRÓNICA RELIGIOSA

Ab motiu de la explosió del polvorí de Roma, lo Sant Pare ha rebut de totes parts del mon telegrams interessants per la sua salut.

Lo Papa se troba, gracias á Deu, molt be; en las actuals circumstancias tan sols lo fa sufrir la impossibilitat en que s' troba de auxiliar com ell voldria á las víctimas de la catástrofe.

No podenthi anar ell personalment, ha fet visitar los ferits en los hospitals per lo Cardenal Vicari.

Calculats los desperfectes ocasionats en los principals edificis religiosos de Roma, per la explosió del polvorí de Monte-Verde, resulta que á l' interior del Vaticà, los danys s' han valorat en 400 mil pessetas; á la Basílica de Sant Pere 200 mil, y á la de Sant Pau 500 mil.

En altrás iglesias los perjudicis han sigut mes ó menos graves, pero costará molt la reparació en alguns.

Lo Reverent Brugidou, director general de l' obra de la nova iglesia que, dedicada á Sant Joaquim, s' ha de construir en lo barri nou de Roma, *Prati di Castello*, ha firmat ja lo contracte de adquisició del terreny comprat al Banch Tiberi. La nova iglesia se oferirà al Sumo Pontífice per son jubileu episcopal.

En lo llibre que s' acaba de publicar en Alemanya «L' expedició alemanya de Emin Paxá», son autor, Peters, parla de las Missions catòlicas al Africa ab lo mateix elogi que Wisman.

A pesar de ser protestants l' un y l' altre, regonexen que 'ls missioners catòlics son los únics que obtenen positius resultats.

Un decret del emperador Guillem acaba de sortir, prohibint las carreras de cavalls en diumenge.

Ja ferem notar en altre número que de las festas religiosas y literarias celebradas á Roma ab ocasió del Centenar de Sant Gregori l' Gran, lo mes notable ha sigut lo cant plà que s' tracta de restituir á la primitiva puresa del cant anomenat Gregorià, per haver sigut dit Pontífice lo qui 'l subjectà á reglas fixas.

Duas escolas se disfrutan la preminencia en la reforma del cant pla: la francesa y la alemanya. La primera, sostinguda ab zel y ab gran erudició per lo benedictí de Solesmes, Dom Pothier, sembla que es la preferida pels inteligents.

Las melodias de Dom Pothier las ha recullidas en manuscrits dels segles x y xii, y l' seu *Liber Gradualis* sembla que merexerá 'ls sufragis de tots los que anhelan veure renaxer lo verdader cant eclesiàstich.

Lo govern turch ha volgut també tenir lo seu hospital á Jerusalem, hont hi ha varis establiments de esta classe pertanyent á distintas nacionalitats ó religions.

Lo notable del cas es que 'ls mussulmans han cridat á las germanas de la Caritat per cuydar del dit hospital turch. ¡Quina lliçó pels laicisadors de França!

Los diaris francesos han parlat molt de una gran Missió que 'ls PP. de la Companyia de Jesús han donat al fiscal de la Quaresma, en la industrial ciutat de Lille.

Los missioners eran vint, repartits en las sis parroquias que conta la ciutat vella. Lo moviment religiós ha sigut tan extraordinari que 'ls diaris roigs de la localitat no han tingut mes remey que callar per no ferse ridicols devant del poble.

En una de las parroquias, la mes freqüentada de treballadors, se donavan unas conferencias de controversia religiosa, en las quals un dels pares missioners feya de incrédul y presentava las objeccions mes fortes contra la religió. Lo poble seguia sense respirar la controversia, y s' han dat casos de grans conversions.

Los pares abats de la Trapa, que últimament s' han reunit en capítol general á Roma, han dat tots son vot favorable á la unió y refundició en una sola de las duas Congregacions en que s' divideix lo Institut Trapense. Lo Papa, al rebre 'ls Abats, los ha manifestat la sua satisfacció y l' esperança de que sia un fet molt aviat lo que ara es un desitx de tots los que professan tan estreta Regla.

La Sagrada Congregació de Ritos está ocupadíssima y tot sovint tenen los Cardenals y Consultors junta, per tractar de las moltes causas de canonisació que están en curs ó demanan ser incoadas.

Entre ellas hi ha la de Joana d' Arc, pera la qual s' han rebut nous é importants documents que permetrán estudiar millor los preliminars y decidir definitivament si s' introduheix ó nó la causa de la gran heroína francesa.

La mateixa Congregació ha dat un vot favorable á la introducció de la causa de la venerable sirventa de Deu, Joana Elisabelth Bichier, cofundadora á Poitiers del Institut de las Fillas de la Creu.

La bona monja que vivia á l' época dels mes grans excessos de la Revolució francesa, era d' una bellea tan extremada, que 'ls boigs de la Revolució la volian fer servir per la indigna apoteosis de la deesa rahó. La heróica resistencia que hi oposà fou com lo desplegament y revelació de la sua gran santetat que la portà al claustre y li feu donar admirables exemples. Sos escrits també son notables.

Un escriptor francès que no te res de clerical, Arseni Houssaye, conta y afirma lo següent, que podria fer pensar als «lliurepensadors», si fossen capassos de pensar be un moment:

«Cassava jo un dia á Bruyeres ab un amich meu que feya gala de atheisme. Jo, encara que excéptich, no dexava de saludar á Jesús Crucificat, quan pel camí trobavam algun Calvari.

Passant per devant del Sant Crist del puig de Sant Miquel, jo vaig saludar ab gravetat, y l' meu amich esclatà á riure.

«—Té, m' va dir, ara tu vas á veure com jo 'n senyo.»—Cridà á son gos, li posà sa gorra y l' sacudí l' cap, fent com qui saluda.

No 'n tingué prou de açó: Li pren la pota y li feu fer la senyal de la Creu. La pobre bestia se posà á lladrar tot seguit, dolorosament y ab certa furia. «Y be, li diguí á mon amich, estás content?»—«Molt content,» me respongué. Pero estava blanch com un cadavre.

Varem fer la cassera; pero veus' aquí que al tornar, passarem per devant del Sant Crist, y mon amich se posà á lladrar com lo seu ca, pero ab un crit mes desesperat encara. Jo creya que açó era un sacrilegi de mes; pero vegi en sa cara senyals de que aquell lladrar era involuntari. Un instant després se reprimí y probà de riure, com si fes una comedia. Pero al entrar en la casa de sa mare—qu' era una santa dona—se posà altra volta á lladrar. L' endemà tornà á lladrar, y axis tota sa vida.»

Recorden nostres lectors que açó no es tret de cap sermó de caputxí, si no que ho conta, baix la fe de sa paraula, Arseni Houssaye, un escriptor francès que no te res de clerical.